

In 2018 promoveerde ds. A. Goedvree (m.) op een onderzoek naar de wedergeboorte. 'Ik heb bij dit onderwerp een gevoel van urgentie. Ik gun het de nieuwe generatie kerkgangers zo dat ze verlost worden van de ballast van een ongezonde focus op de wedergeboorte.' Naast hem zitten zijn paranimfen ds. P. Vernooij en zijn oudste dochter, Jacomijn Jansen-Goedvree.

Dr. A. Goedvree schrijft actuele bezinning op de wedergeboorte

Zonder ballast naar Christus

'Hoe kunt u deze stof toegankelijk maken voor gemeenteleden?' Deze vraag stelde een van zijn opponenten aan dr. A. Goedvree bij de verdediging van zijn proefschrift *Een ondoordringbaar mysterie. Wedergeboorte volgens Herman Bavinck op 13 september 2018.*

Tekst: Esther Visser

Ter plekke beloofde de promovendus dat hij zijn dissertatie om zou werken naar een boek dat toegankelijk zou zijn voor een breder publiek. Het resultaat van zijn inspanningen is verschenen onder de titel *Een nieuwe geboorte. Actuele bezinning op de wedergeboorte.*

Drijfveer

De titel van de dissertatie is veelzeggend: een ondoordringbaar mysterie. Achter in het Artios-boek vraagt de auteur zich af of het misschien wel de vraag is of je wedergeboorte zo nadrukkelijk moet thematiseren. Als je deze twee dingen samenvoegt, dringt de vraag zich op welke drijfveer dr. Goedvree heeft om het er toch over te hebben. 'Wedergeboorte is het kruispunt waarin Gods handelen in mijn concrete leven gaat plaatsvinden – dat fascineert mij. En door dit boek te schrijven, sluit ik het onderwerp nu ook voor mezelf op een bepaalde manier af.'

In uw Woord vooraf stelt u dat u een theologie van de wedergeboorte wilt bieden, niet een wedergeboortetheologie. Kunt u het verschil toelichten?

'In bepaalde kringen is er sprake van wedergeboortetheologie. Er is een grote focus op de vraag: 'Ben ik wel wedergeboren?' De wedergeboorte staat centraal. Maar in een theologie van de wedergeboorte staat de theologie centraal. We denken na over de vernieuwing van de mens vanuit verschillende oogpunten: wat zegt de Bijbel erover, hoe kun je er dogmatisch naar kijken, welke pastorale vragen zijn er rond dit onderwerp en welke rol speelt de psychologie in de wedergeboorte?'

In de prediking van Jezus staat de komst van Gods Koninkrijk centraal, waarbij Hij Zijn hoorders toeroept om zich te bekeren. Alleen met de nachtelijke bezoeker Nicodemus spreekt Jezus over 'opnieuw geboren worden'. In de hele Bijbel komt het woord 'wedergeboorte' maar twee keer voor (Matt.19:28 en

N.a.v. Dr. A. Goedvree, *Een nieuwe geboorte. Actuele bezinning op de wedergeboorte* (Artios-reeks), uitg. Groen, Heerenveen; 170 blz.; € 13,95.

Titus 3:5). Hoe kan het dan dat dit begrip zo'n eigen leven is gaan leiden? 'Dat is terug te voeren op de theologische ontwikkelingen van na de Reformatie. Calvijn behandelt het onderwerp wedergeboorte op een brede manier. Hij ziet het als een proces. Na de Synode van Dordt (1618/1619) zie je de opkomst van de scholastieke theologie. De wedergeboorte werd wetenschappelijk doordacht en uitgeplozen en kreeg een eigen plaats in de heilsorde. Dat is op zichzelf prima. Maar in de negentiende en twintigste eeuw werd deze manier van denken een raster waar het bevindelijke leven aan moest voldoen. Daar ging het wat mij betreft mis.'

Ontmaskerd

Het als voorwaarde stellen van een wedergeboorte-beleving voor het kunnen komen tot Christus houdt ds. Goedvree 'intens bezig'. 'Dit speelt in de bevindelijke kant van de gereformeerde gezindte. De focus op een wedergeboortebeleving kan een gezonde geloofsontwikkeling in Christus in de weg staan. Het mooie is dat wanneer ik de kans krijg om aan mensen uit te leggen hoe de ontwikkelingen in de theologie van de wedergeboorte geweest zijn, deze focus ontmaskerd kan worden. Wanneer je kijkt naar wat de Bijbel en het gereformeerde belijden erover zeggen, dan komt het geloof in Christus centraal te staan. Aangrijpend is dan soms om te merken dat deze theologische/bijbelse uitleg vastloopt op de realiteit van sociale structuren. Iemand durft bijvoorbeeld niet vrijmoedig te getuigen van zijn of haar geloof in Jezus Christus en neemt daarom niet deel aan het heilig avondmaal.'

De ondertitel van uw boek luidt Actuele bezinning op de wedergeboorte. Hoe maakt u dit onderwerp actueel?

'Door ruimte te geven aan onder andere de psychologie. Bij het schrijven van mijn dissertatie was het voor mij een eyeopener dat Bavinck een verbinding legde tussen de theologie en psychologie. De Heilige Geest werkt in de wedergeboorte langs de lijnen van onze psychologische structuur. De Dordtse Leerregels hebben het over het verstand, de wil en het gevoel. De Geest werkt door in mijn emoties. In het pastoraat kun je daarbij aansluiten en de vraag stellen: "Hoe ervaar jij het werk van de Heilige Geest in je leven?" De Geest werkt door in de dagelijkse ervaring en levenssfeer van ons mensen.'

U schrijft: 'Niets is zo praktisch als een goede theorie.' Hoe helpt goede theologie rond het onderwerp wedergeboorte u in de praktijk? U zegt immers ook een paar keer dat wanneer al te diep in de theorie wordt gegraven dit voor kerkmensen tot problemen kan leiden.

'Ik sprak eens een uroloog. In het contact met de patiënt woog hij altijd zorgvuldig af wat hij vertelde.

Alles uitleggen is onmogelijk en dat maakt ook onrustig; het gaat erom dat de arts de kennis heeft en vanuit die kennis bepaalde dingen toelicht. Zo is het met de predikant ook. Ik moet weten wat de achterliggende discussie is achter een bepaald thema, zodat ik in prediking en pastoraat dingen aan kan reiken die zijn toegespitst op de situatie. Studie van de theorie kan mensen overigens helpen om geestelijk op te bloeien. Ik heb jarenlang dogmatiek gegeven in het kader van Theologische Vorming Gemeenteleden. Dat is geweldig om te doen. Als de theorie praktisch wordt gemaakt, gaat het leven.'

Een van uw gespreksvragen is: Wat zegt het u dat in de Bijbel de persoonlijke wedergeboorte vaak verbonden is met de grote lijnen van het verbond en van de komst van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde? Wat is uw eigen antwoord?

'Ik word niet teruggeworpen op mijn eigen persoonlijke ervaring rond wedergeboorte, maar ik mag opgenomen worden in het megaproces van de nieuwe aarde en hemel. Er vindt in mijn leven iets plaats wat mij aan de toekomst verbindt. Het gaat om de wedergeboorte op de jongste dag. De wedergeboorte in mijn leven is daar een voorspel van – het is iets wat zich in mijn leven voltrekt vanuit de toekomst. De doop is daar een teken en zegel van.'

Strakke lijn

Op pagina 43 lezen we: 'Meestal denken we na over het waarom van een nieuwe geboorte: vanwege onze zondige natuur. Het waartoe blijft vaak wat buiten beeld.' Even verder staat er: '[In de eerste brief van Petrus] is een duidelijke en strakke lijn te zien van wedergeboorte naar lofprijzing.' Dr. Goedvree: 'Wanneer mensen tot de zekerheid komen dat ze wedergeboren zijn, moet het niet blijven bij opluchting. Als het antwoord op de vraag 'Waarom zit ik in de kerk?' is: 'dat ik mag geloven', dan hebben we het nog niet helemaal begrepen. Geloven is geen doel op zich. Het gaat erom dat je een leven leidt waarin Christus centraal staat, waarin de lofprijzing van God plaats krijgt. Dan mag je ook genieten van de natuur en de cultuur. God geeft ook daarin zoveel moois.

Ik heb bij dit onderwerp een gevoel van urgentie. Ik gun het de nieuwe generatie kerkgangers zo dat ze verlost worden van de ballast van een ongezonde focus op de wedergeboorte. Het is heilzaam om te denken over wedergeboorte in de lijn van kosmos – kerk – individu, in plaats van andersom. Als we beginnen bij het individu, blijven we daarin steken. Dan komen de kerk, de gemeenschap der heiligen niet in beeld, laat staan de kosmos. God is aan het werk in de kerk, in de wereld. Dat moet voor ons in beeld komen.' ■

Esther Visser
is assistent-
redacteur bij De
Waarheidsvriend.